

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ โครงการหลวงอินทนนท์ ตอนที่ ๓ [จบ]
๑๑-๑๓ ม.ค. ๒๕๕๕

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ โครงการหลวงอินทนนท์ ตอนที่ ๓ [จบ] ๑๑-๑๓ ม.ค. ๒๕๕๕

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เช้าวันที่ ๑๓ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๕ เป็นวันที่สาม และ เป็นวันสุดท้ายของการมาสนทนาธรรม ที่โครงการหลวงอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่แห่งนี้ และที่สำคัญวันนี้ ยังเป็นวันคล้ายวันเกิดของท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ครบ ๘๕ ปี อีกด้วย ข้าพเจ้าตื่นแต่เช้าเช่นเคย ขณะที่บนของมารอรถตู้อยู่หน้าที่พัก ก็ได้รับโทรศัพท์จากพี่อ้อมว่าท่านอาจารย์ท่านเดินออกกำลังอยู่ในสวนดอกไม้ด้านหน้าโครงการฯ

ข้าพเจ้าจึงรีบวิ่งไปทันที อาจเพราะอากาศที่หนาวเย็นยามเช้า ทำให้การวิ่งของข้าพเจ้าตลอดระยะทางยาวพอสมควรนั้น ไม่รู้สึกเหนื่อยมากนัก แต่เป็นไปด้วยความสุขสดชื่นที่จะได้พบและถ่ายภาพท่านอาจารย์ ในวันสำคัญ ในสถานที่สวยงามนี้ เก็บไว้เป็นที่ระลึก

เมื่อไปถึงก็เห็นท่านอาจารย์ยืนอยู่กับคุณป้าจิด ท่านสพรั่ง พี่แดง พี่อ้อม พี่แก้วตา ท่ามกลางความสดชื่นของดอกไม้หลากสี หลายชนิด ที่บานสะพรั่ง สวยงามมากกว่าว่า อยู่ในสวนนันทวันอันวิจิตร ข้าพเจ้าจำได้ว่า มีเสียงท่านสพรั่งพูดว่า เอ้า คุณวันชัยมาแล้ว มาราบท่านอาจารย์เร็ว เอาจักรอกมาเดี๋ยวผมถือให้ ข้าพเจ้ารีบวาง

กระเป๋ากล่องที่สะพายอยู่ ยื่นกล่องให้ท่านสพรั่งด้วยความเกรงใจท่านแล้วทูลดั่งดวง
กราบที่เท้าของท่านอาจารย์

เป็นวินาทีที่ปลื้มปีติอย่างยิ่งอีกครั้งหนึ่งในชีวิตของข้าพเจ้าในชาตินี้ ที่ได้มี
โอกาสกราบแทบเท้าท่านผู้มีพระคุณล้นเหลือผู้มีนามว่า ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวน
เขตต์ ขณะที่กราบอยู่นั้น ก็มีเสียงท่านสพรั่งพูดขึ้นอีกว่า เอ้าพูดอะไรหน่อยสิ ข้าพเจ้าที่
มีแต่ความตื่นตันใจ และ ไม่ได้คิดที่จะกล่าวคำใดกับท่านมาก่อนเลยนึกได้แต่เพียงคำ
ว่า "แฮปปี้เบิร์ธเดย์ครับ ท่านอาจารย์ครับ" ดูจะเป็นคำกล่าวที่แสนจะธรรมดา แต่ใจของ
ข้าพเจ้าในขณะนั้น ไม่ธรรมดาเลย

หลังอาหารเช้า ก่อนการสนทนาธรรม ท่านอาจารย์อรรณพ ได้กล่าว อริยสัจวิ
บุชา ที่มีความไพเราะอย่างยิ่ง ดังนี้
(ขออนุโมทนาในกุศลจิตของคุณคำปั่น อักษรวิลัย สำหรับการถอดคำจากเทปครับ)

อริยสาวิตรีปฐา (อริยสาวิตุปฐา)

พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ

ธัมมํ สะระณัง คัจฉามิ

สังฆํ สะระณัง คัจฉามิ

พระสัมพุทฺธ เปรี๊ยะบุดุจ พระจันทรเพ็ญ

อริยธรรม เป็นเช่น รัศมี

พระสาวก ดุจโลก อันเปรมปรีดิ์

ศิริศรี เพราะมี แสงจันทรา

สรณะนี้ พระผู้มี พระภาคตรัส

แก้กมลสัตว์ ก้าวสู่ พระศาสนา

เทวดา มนุษย์ น้อมบูชา

อริย สาวิตรี ปรีดิ์ เปรม

สัตว์โลก ได้อาศัย พระไตรรัตน์
จึงพ้นชาติ ปราศทุกข์ สุขเกษม
พระธรรม ชำระใจ ให้อิ่มเอม
ยังให้เต็ม ด้วยบุญ คุณความดี

พระสัมพุทธ เปรียบดุจ พระจันทร์เพ็ญ
อริยธรรม เป็นเช่น รัศมี
พระสาวก ดุจโลก อันเปรมปรีดิ์
ศิริศรี เพราะมี แสงจันทร์รา

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
อริยสาวิตริบุชา (อริยสาวิตุติบุชา)

หลังจากนั้น ท่านพลเอกสพรั่ง กัลยาณมิตร พี่สุมิตรา ปิ่นทองคำ และ น้องจาก มช.ได้เป็นตัวแทนมอบดอกไม้แด่ท่านอาจารย์ ตามคำกล่าวเชิญของอาจารย์อรอนพที่ ข้าพเจ้าทราบถึงความปิติอย่างยิ่งของท่าน จากเสียงที่สั่นเครือในขณะที่กล่าว

หลังจากนั้น พี่เข้มของน้องๆ (อ.อุไรวรรณ เนาวรุจิ) ได้อ่านกลอนที่ท่านตั้งใจแต่งมาบูชาคุณท่านอาจารย์ในวันนี้โดยเฉพาะ ซึ่งขณะนั้น บรรยากาศเป็นไปด้วยความเงียบสงบ เป็นขณะที่ทุกคน น้อมใจบูชาคุณท่านอาจารย์พร้อมกันท่ามกลางความปิติ โสมนัส ที่เป็นไป จากน้ำเสียงที่ไพเราะน่าฟังของพี่เข้ม และเนื้อหาของกลอนก็มีความไพเราะ จับใจอย่างยิ่ง ดังข้าพเจ้าจะยกมาดังนี้

ดิถี ๑๓ มกราคม อุดมฤกษ์	คล้ายวันเกิดท่านอาจารย์สุจินต์เจริญศิริ
ในวาระ อายุ ๘๕ ปี	อัญชลีกราบแทบเท้าท่านอาจารย์ในวันมงคล
ท่านเปรียบดุจเพชรน้ำหนึ่งซึ่งล้ำค่า	ท่านเปี่ยมด้วยเมตตาตามหากุศล
ท่านเป็นหนึ่งในดวงจิตศิษย์ทุกคน	เป็นบุญล้นที่ได้มากราบอาจารย์
ท่านพากเพียรสอนศิษย์ทั้งหญิงชาย	อธิบายสิ่งมีค่ามหาศาล
ว่าธรรมคือความจริงทุกประการ	สร้างพื้นฐานให้เข้าใจสภาพธรรม
จากปุถุชนผู้ไม่รู้จักรัทธิระใด	ค่อยค่อยเข้าใจธรรมอย่างคมชัด
รูปนามใดปรากฏกำหนดนำ	ระลึกสู่สภาพธรรมตามเป็นจริง
ขอเดชพระไตรรัตน์เป็นฉัตรแก้ว	กุศลกรรมที่ทำแล้วทุกทุกสิ่ง
เป็นปัจจัยให้อายุท่านยืนนานจริง	เปรียบพร้อมยิ่งด้วยปัญญาบารมี

ด้วยภาพนี้ ที่ข้าพเจ้าถ่ายไว้ขณะที่พี่เข้กำลังกล่าว เป็นเครื่องยืนยันครั้งที่พี่เข้เคยกราบเรียนถามท่านอาจารย์นานแล้วว่า ความสุขโสมนัสของท่านอาจารย์เกิดจากอะไร เมื่อไหร่ ซึ่งท่านอาจารย์ตอบว่า "...ความสุขโสมนัสของดิฉันเกิดเมื่อ รู้ว่าได้ทำประโยชน์ในทางธรรม ให้แก่ผู้อื่น..."

เป็นคำพูดที่ธรรมดาแต่ลึกในความหมาย ด้วยว่าตลอดทั้งชีวิตของท่านอาจารย์เป็นไปเพื่อความเข้าใจธรรมะ ของผู้อื่น ทั้งสิ้น

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ
สพฺพํ รสํ ธมฺมรสํ ชินาติ
สพฺพํ รติํ ธมฺมรติํ ชินาติ
ตณฺหขโย สพฺพทุกฺโข ชินาติ.
"ธรรมทาน ย่อมชนะทานทั้งปวง,
รสแห่งธรรม ย่อมชนะรสทั้งปวง,
ความยินดีในธรรม ย่อมชนะความยินดีทั้งปวง,
ความสิ้นไปแห่งตัณหา ย่อมชนะทุกข์ทั้งปวง."

กราบท่านอาจารย์ครับ

อันดับถัดไป ข้าพเจ้าขอนำความการสนทนาในเช้าวันนั้น ซึ่งได้ตัดตอนมาสั้นๆ แต่มีความไพเราะอย่างยิ่ง เพื่อให้ทุกท่านได้พิจารณาในวาระสำคัญนี้ ดังนี้

ท่านอาจารย์ :

ทุกคนก็ทราบนะคะ "ปัญญา" เป็นสิ่งที่ประเสริฐกว่าสังขารธรรมทั้งหลาย มีใครคิดถึงตอนคำเมื่อวานนี้บ้างมั๊ยคะ?

รู้สึกว่ ทุกคนก็อนุโมทนา ในกุศลจิตของผู้ที่ได้เข้าใจพระธรรมแล้วก็จะได้เห็นว่ พระธรรม เป็นสิ่งที่มี ทุกกาละ

แต่ว่ ในขณะที กำลังเห็น กำลังได้ยิน แล้วแต่ว่ ปัญญาของใคร สามารถทีจะรู้ความจริง ในขณะนั้นได้

ถึงแม้ว่ ผ่านไปแล้วคะ ก็เป็น ณ กาลครั้งหนึ่ง ซึ่ได้ผ่าน

แต่ว่ เมื่อวานนี "เห็น" เยอะมาก ได้ยินเสียงด้วย

แล้วจะ มีใคร "จำอะไร" ทีละเอียดอย่างทีกำลังเห็น ได้หรือเปล่า?

เพราะ นับไม่ถ้วน เลยคะ แม้ในขณะนั้นนะคะ

"เห็น" เมื่อวานนีมาก แต่ว่ ย้อนระลึกไปสิคะ? ว่ใครจำอะไร? ได้แค่ไหน?

นี่ออกมั๊ยคะ? ผ่านไปแล้ว ก็ผ่านไปเลย เป็น ณ กาลครั้งหนึ่ง

เหมือน "ขณะนี้" เลยคะ

"ขณะนี้" ก็คือ "ณ กาลครั้งหนึ่ง"

ซึ่เราได้ฟังพระธรรม มาก

เข้า สาย บ่าย คำ หรือ แม้แต่การสนทนาธรรม

แต่ว่ จำอะไรได้บ้าง? หรือ เข้าใจมากน้อยแค่ไหน? ในสิ่งที ได้ยินแล้ว

เพราะฉะนั้น ก็เป็นเรื่องที่ ฟังแล้ว ฟังอีกนะคะ
เพื่อจะเข้าใจ สิ่งที่มีค่าที่สุด
ซึ่งไม่มีผู้อื่น สามารถที่จะให้ได้
ส่วนมาก วันสำคัญ ๆ อย่างวันปีใหม่
คนก็จะขอพร นะคะ
ขอสิ่งที่ประเสริฐที่สุด
ให้แล้วจะรับมั๊ย?

เพราะ อะไร? จะประเสริฐกว่าพระธรรม

เพราะฉะนั้น ที่จะไปขอพร ขอพรเนี่ยนะคะ
ขอสิ่งที่ประเสริฐที่สุด

เหนือกว่าสิ่งที่จะสามารถเป็นอามิส

รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ หรือว่า ลาภ ยศ
สักการะ

ซึ่งเพียงแต่ทำความปลาบปลื้มใจ

เพียงเล็กน้อยค่ะ

แล้วก็หมดไป

แต่ว่า สิ่งที่จะนำความปลาบปลื้มใจมาให้จริงๆ ก็คือ "คำจริง วาจาสัตย์จะ"

ที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดง ๔๕ พรรษา

ที่จะอนุเคราะห์ ให้คนที่ยังไม่เข้าใจ สภาพธรรมะ ที่กำลังปรากฏ

ได้เริ่ม แม้จะน้อยมาก แล้วอีกนาน

แต่ก็เป็นผู้ตรง ที่จะรู้ว่า

"ฟัง" เพื่อรู้ความจริง ของสิ่งที่มีจริงๆ ในขณะนี้

ซึ่งถ้าไม่ใช่พระธรรม

ไม่มีใครสามารถ ที่จะทำให้เข้าถึงความจริง ในขณะนี้ได้

ว่าเป็นสิ่งที่ เพียงปรากฏ เหมือนกาลครั้งหนึ่ง

เราพูดถึง กาลครั้งหนึ่ง เนี่ย รู้สึกนานมาก นานแสนนาน

แต่ ขณะนี้ นะคะ ชาติหน้า ซึ่งใกล้มาก ไม่รู้ว่า จะเรื้อรังแค่ไหน

ก็เป็นสิ่งที่ทุกคน จะต้องจาก สิ่งที่เคยเห็น เคยได้ยิน

แล้วก็เป็น ณ กาลครั้งหนึ่ง แน่อน

เหมือนหลายพันปี หลายแสนปีมาแล้วนะคะ ก็มี ณ กาลครั้งหนึ่ง

ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ

แล้วแต่ว่า ในชาตินั้นจะ จะเป็นใคร? ยาก ดี มี จน มีทรัพย์สินเงินทองมากมาย

มีเกียรติยศ มหาศาล

แต่ก็ ณ กาลครั้งหนึ่ง เท่านั้นเอง

จะไม่มีอะไรที่ยั่งยืนเลย

เมื่อวานนี้ค่ะ ใคร? ทำอะไรบ้างคะ?

คำถามง่ายๆ แต่ต้องเข้าใจ และ คำตอบ ก็ตามความเข้าใจด้วย

ถามว่า เมื่อวานนี้ ค่ะ ใคร? ทำอะไรบ้าง?

จำได้มั๊ยคะ? มากมาย พูดก็คำ? พูดกับใคร? ก็คำ? ก็คน? จำได้หรือเปล่า?

ว่าพูดอะไรบ้าง จำได้หรือคะ? พูดกับใคร ก็คน ก็คำ

แค่นี้ ก็จำไม่ได้แล้ว ใช่มั๊ยคะ?

แล้วก็ยังมากกว่าคนหนึ่ง เป็นหลายคน จะจำได้ยังไง

ก็เช่นเดียวกับ "คำ" ที่ได้ยินได้ฟังเนี่ยนะคะ

ฟังแล้ว ฟังอีก

แต่ว่า อาศัยความเข้าใจที่เพิ่มขึ้น ทีละเล็ก ทีละน้อย

ก็จะรู้ประโยชน์ ว่าสามารถที่จะทำให้เข้าใจ สิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน

ทั้งๆ ที่ กำลังปรากฏ เชนิณหน้า แต่ว่าขณะนั้นไม่รู้

จนกว่าจะค่อยๆ รู้ขึ้น

...เมื่อวานนี้ จำไม่ได้ ใช่มั๊ยคะ? ตอบได้มั๊ยว่า เมื่อวานนี้
ไม่ต้องถามถึงคนอื่นนะคะ แต่ถามถึงแต่ละคนเนี่ยคะ
เมื่อวานนี้ ใครทำอะไรบ้างคะ? อาจารย์ธิดารัตน์ จะช่วย
ตอบค่ะ

อาจารย์ธิดารัตน์

ถ้าไม่คิดทบทวนนะคะท่านอาจารย์ แทบจะจำไม่ได้เลย
ค่ะ แต่ส่วนใหญ่ก็เป็นเรื่องในชีวิตประจำวัน ซึ่งปกติก็ทำ
อยู่ค่ะ หลังจากฟังธรรมะจบแล้ว ก็จัดกระเป๋าอย่างเดียว
(หัวเราะ)

ท่านอาจารย์

แค่เมื่อวานนี้ ก็ ณ กาลครั้งหนึ่ง แล้วใช่มั๊ยคะ? ลืมไปซะ
เป็นส่วนใหญ่ จะมีคำตอบอื่นมั๊ยคะ? เมื่อวานนี้ใครทำ
อะไรบ้าง? คำถามธรรมดา เหมือนคุณธิดารัตน์หรือเปล่า
คะ? หรือว่าคล้ายๆ กัน

แต่จะมีใครตอบมั้ยคะ?

ไม่มีใคร? ทำอะไร? นอกจากจิต และ เจตสิก

ค่ะ ก็คือ ธรรมะทั้งหมด ใจคะ

ที่เราฟังแล้วเนี่ยคะ ได้ยินทุกคำ บ่อยๆ ทุกอย่างเป็นธรรมะนะคะ

เดี๋ยวนี้อะไรเป็นธรรมะ เห็นก็เป็นธรรมะ ได้ยินก็เป็นธรรมะ คิดนึกก็เป็นธรรมะ

แต่ถามว่า เมื่อวานนี้ ใครทำอะไรบ้างคะ? ก็เริ่มคิดถึงนะคะ

แต่ลืมว่า ไม่มีใครทำอะไรเลย

ทั้งหมดเมื่อวานนี้ มาจากจิตและเจตสิก ของแต่ละหนึ่งคน

ซึ่งสะสมมาหลากหลาย มากมายนะคะ

ทั้งผู้ทำอะไรให้เราชื่นชม อนุโมทนา และ เาเองที่กำลังฟังนะคะ

ก็เป็นจิต เจตสิก และรูป

ไม่มีใครเลยสักคน

จนกว่า ความเข้าใจของเราจะมั่นคงนะคะ

และไม่ลืมว่า ขณะที่ทั้งจิตและเจตสิก และ รูป ก็จะมีการกระทำต่าง ๆ

ทางกาย ทางวาจา มีการเคลื่อนไหวไป

แต่กว่าจะปรากฏเป็นสิ่งที่เคลื่อนไหวต่างๆ จิตและเจตสิก รูป เกิดดับ นับไม่ถ้วน

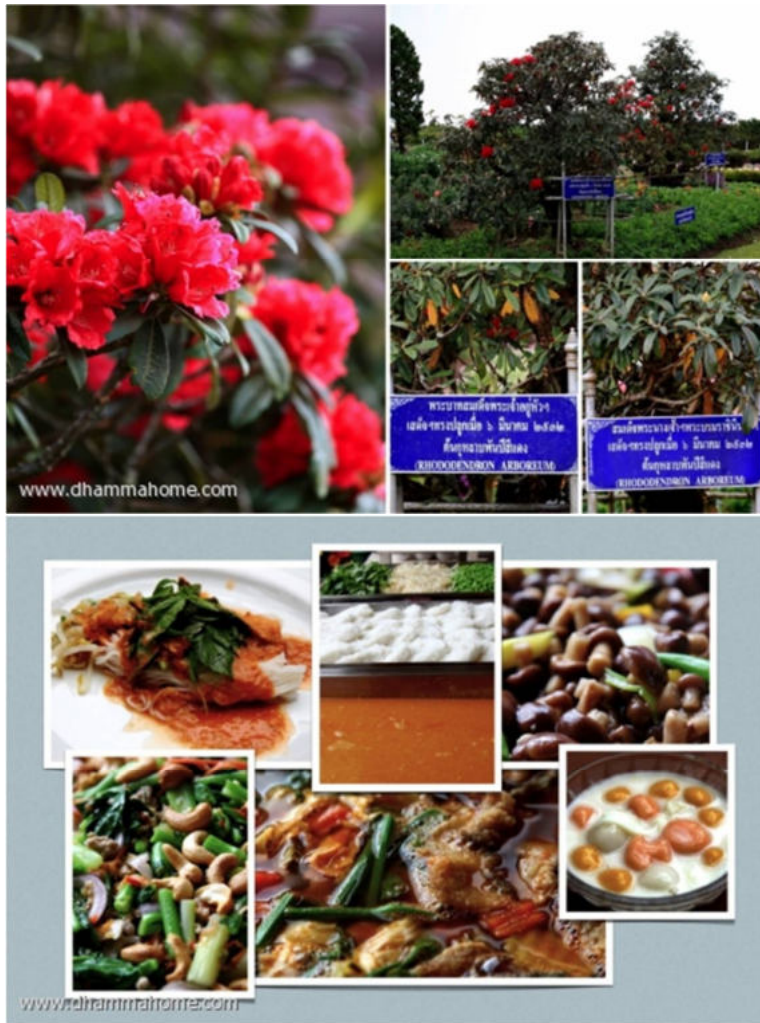
และ ไม่เหลือเลย สักอย่างเดียว

ก็เป็น ณ กาลครั้งหนึ่ง จริง ๆ นะคะ

แต่ว่า กว่าที่รู้ว่า ขณะนี้ กำลังคิดถึงเมื่อวานนี้ เพราะฉะนั้น เมื่อวานนี้นะคะ หายไป

ใครจะไปตามหา ก็ไม่ได้ นะคะ ได้เพียงแค่จำ ไม่หมด ชั่วคราว

เพราะฉะนั้น การสะสมธรรมะเนี่ยนะคะ
 ก็คือ ฟังจนกว่า จะสามารถเข้าใจ สิ่งที่กำลังปรากฏ โดยละเอียดด้วย
 เพราะเหตุว่า โลกปรากฏ เพราะมี ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ
 ไม่ได้มีแต่ใจ และ ไม่ใช่มีแต่กาย
 แต่ไม่มีทั้งกายและใจเนี่ย กายจะประทุติเป็นไปไม่ได้เลย
 ถ้าจิตไม่เกิดขึ้น เป็นไป ตามที่จะให้กายนั้น เคลื่อนไหว เป็นไป
 เพราะฉะนั้น การกระทำ และ คำพูด นะคะ
 ถ้าเป็นผู้ที่ละเอียด ก็สามารถที่จะระลึก และ เข้าใจได้
 ว่าขณะนั้นนะค่ะ สภาพจิต เป็นอย่างไร?

รูป ทำอะไรไม่ได้เลย รูป ไม่รู้จะไรถ้าไม่มีจิต
 เพราะฉะนั้น ที่สำคัญที่สุดนะคะ
 โลก คือ จิตหนึ่งขณะ ที่เกิดขึ้น และ เป็นไป
 ขณะนี้ กำลังเป็นอย่างนั้นนะคะ
 ไม่ได้มีแต่เพียงรูปธรรม ที่ปรากฏ แต่ขณะนี้ มีได้ยิน เกิดขึ้น ดับแล้ว
 เห็นเกิดขึ้น ดับแล้ว แม้แต่จะคิดถึงเมื่อวานนี้ ก็ไม่ใช่ความคิดเมื่อวานนี้นะคะ
 เป็นความคิดเดี๋ยวนี้ ซึ่ง เกิดขึ้น แล้วก็ ดับแล้ว
 เพราะฉะนั้น จะมีอะไรเหลือ?
 เกิดมาทั้งชาติ มีอะไรเหลือ?

ถ้าประพจน์ไม่ดี มีความชั่ว เพราะอกุศลจิต
 ก็จะติดตามไป การกระทำทั้งหลาย ที่ได้กระทำไปแล้ว หมดสิ้นไปแล้วก็จริงนะคะ
 แต่ธาตุรู้ ซึ่งเกิดขึ้นรู้ และ ดับไปเนี่ยคะ เป็นที่น่าอัศจรรย์
 เพราะเหตุว่า ทันทีที่จิตขณะหนึ่งดับไปไม่เหลือเลยนะคะ ขณะต่อไปจึงเกิดขึ้น
 แต่สิ่งที่ผ่านไปแล้ว อย่างเมื่อกี้จะ จิตดับไม่ถาวร
 แต่ว่า เกิดขึ้น ที่ละหนึ่งขณะ
 แต่ก็สะสม ทำให้เราจำ แล้วก็คิดถึง เมื่อกี้ได้

เพราะฉะนั้น พรุ่งนี้ ก็ไม่ใช่วันนี้
แล้วต่อไปเนี่ย ใครจะรู้คะ? สักหนึ่งขณะจิต ว่าอะไรจะเกิดขึ้น?
เพราะฉะนั้น จากคำถามที่ว่า เมื่อวานนี้ทำอะไร?
ก็จะเป็นคำถามต่อไปว่า.....แล้ววันนี้จะทำอะไร?.....
ใครรู้คะ? คิดได้
แต่ว่า จะเป็นอย่างไรที่คิด หรือเปล่า?

นี่คือ ความเป็นอนัตตา ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเนี่ยคะ
เป็นแต่เพียงสิ่งที่ต้องเกิด เมื่อมีเหตุมีปัจจัย ที่จะต้องเกิด
แต่ถ้ายังไม่มีเหตุปัจจัย ที่จะต้องเกิด เกิดไม่ได้คะ
ใครจะไปทำให้เกิด เกิดไม่ได้เลย

เพราะฉะนั้น การศึกษาพระธรรม ก็คือ
เข้าใจความจริงถึงที่สุดนะคะ
เป็นปรมัตถธรรม
ซึ่งต้องเป็นผู้ที่เห็นประโยชน์ จึงรู้ว่า
เกิดแล้ว ต้องตาย ไม่เหลืออะไรเลย
จะช้า หรือ เร็ว ก็ตามแต่นะคะ
เพราะฉะนั้น ตราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่
กายนี้ยังสามารถที่จะเคลื่อนไหว ทำอะไรก็ได้
ก็ขอให้เป็นการกระทำ สิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นความดี

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุก ๆ ท่านด้วยครับ

